Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2021–2022

26 643 Informatie- en communicatietechnologie (ICT)

Nr. 899

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 juli 2022

In het commissiedebat «Digitale overheid, datagebruik en algoritmen, digitale identiteit» op 22 maart jl. heb ik toegezegd[1] om uw Kamer de routekaarten van de I-strategie Rijk 2022–2025 voor de zomer toe te sturen[2]. In lijn met de motie van de leden Van Weerdenburg en Van Haga uit het daar aan gekoppelde Tweeminutendebat (Handelingen II 2021/22, nr. 65, item 20) van 5 april jl.[3] doe ik dat hierbij in regulier kamerbrief-format.

De I-strategie Rijk richt zich op de digitalisering van de rijksoverheid en beschrijft de belangrijkste uitdagingen voor de informatievoorziening van de rijksoverheid voor de komende jaren; op en tussen de ministeries en hun uitvoerings-organisaties. In die zin gebeurt een groot deel van de uitvoering van de I-strategie «onder de motorkap». Met informatievoorziening bedoelen we niet alleen de informatieverstrekking aan uw Kamer. Het gaat hier om het geheel van mensen, middelen en maatregelen, gericht op de informatievoorziening van de rijksoverheid, ten dienste van parlement en samenleving. Bij de I-strategie vormen de publieke waarden van informatievoorziening het uitgangspunt. Naast effectieve en efficiënte overheidsprocessen zijn dat onder andere het versterken van de uitvoering, het borgen van de privacy, de mogelijkheden van data verantwoord benutten en meer transparantie in de verantwoording over informatie-aspecten aan parlement en samenleving[4].

[1] Kamerstukken 26 643 en 32 761, nr. 838.
[2] Zie bijlage.
[3] Kamerstuk 26 643, nr. 826.
[4] Kamerstuk 26 643, nr. 779.

kst-26643-899
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2022

Verbinding met hoofdlijnenbrief

Zoals ik in mijn hoofdlijnenbrief[5] van 8 maart jl. al aangaf, is de I-strategie Rijk een van de pijlers onder mijn beleid voor de digitale transitie van de samenleving voor de komende 3 jaar. Meer specifiek draagt de I-strategie bij aan twee van de basiselementen voor de digitale transitie die ik in mijn brief beschrijf, namelijk het «Digitaal fundament» en de «Digitale overheid». Zo wordt binnen het I-strategiethema «Digitale weerbaarheid» gewerkt aan onder andere cyberveiligheid en privacy, en komen bij het thema «Data en algoritmen» kaders voor maatschappelijke behoeften als een digitale identiteit en regie op gegevens aan bod, en werken we aan afspraken voor meer inzicht in de samenstelling en het gebruik van algoritmen. Maar ook andere randvoorwaardelijke zaken als digitale vaardigheden en een solide digitale infrastructuur worden verder uitgewerkt in respectievelijk de thema's «I-vakmanschap» en «ICT-landschap».

In de uitwerking van de hoofdlijnenbrief in de werkagenda «Vertrouwen in digitalisering» die u na de zomer tegemoet kunt zien, zult u de rijksbrede elementen uit de routekaarten van de I-strategie Rijk ook herkennen.

Routekaarten

Bij de totstandkoming van de I-strategie vorig jaar waren de CIO's van de ministeries en hun grote uitvoerders actief en intensief betrokken. Een coproductie die past in de bedoeling van het Besluit CIO-stelsel Rijksdienst en waarbij elk thema een portefeuillehouder heeft in de vorm van één van de CIO's of een duo. Diezelfde betrokkenheid en eigenaarschap geldt voor de uitwerking van de strategie in de routekaarten.

Prioritering: speerpunten die met voorrang invulling krijgen

De I-strategie Rijk is opgebouwd langs tien inhoudelijke thema's die elk speerpunten hebben waarlangs de thema's worden ingevuld. In het CIO-beraad is een aantal speerpunten afgesproken die de komende jaren met voorrang invulling krijgen. Die speerpunten concentreren zich met name rond drie van de thema's: I in het hart, digitale weerbaarheid en I-vakmanschap. Graag licht ik deze thema's hieronder kort toe aan de hand van hun doelstellingen en beoogde effecten, en hoe – hetzij centraal door BZK, hetzij op ministerieniveau, dan wel rijksbreed gezamenlijk – aan de thema's wordt gewerkt.

I in het hart

Werken aan «I in het hart» betekent dat beleid en uitvoering samen de kansen van digitalisering pakken; dat de I vanaf het begin «in het hart» van de beleidsontwikkeling wordt meegenomen. Anders gezegd: dat bij het maken van elk nieuw stuk beleid, wetgeving, uitvoering of toezichtsarrangement vooraf – en dus op de bestuurstafel – rekening wordt gehouden met de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van dat beleid, wetgeving, etc. in de dagelijkse praktijk van onze interactie met burgers en bedrijven en hun interactie met ons als overheid.

Ik heb de ministeries gevraagd voorrang te geven aan het opstellen van een informatieparagraaf bij nieuw beleid, zodat de I-component nadrukkelijk een plaats in beleidsontwikkeling krijgt en implementatie en uitvoering van dit nieuwe beleid straks zorgvuldiger en sneller kan plaatsvinden. BZK faciliteert de deling van goede praktijken tussen

[5] Kamerstuk 26 643, nr. 842.

ministeries en stelt op basis daarvan een handreiking op voor de informatieparagraaf.

Met deze volgende stap in de integratie van I in beleidsontwikkeling werken we toe naar beleid dat beter aansluit op de (digitale) ontwikkelingen in maatschappij en economie.

Versterken digitale weerbaarheid

Burgers en bedrijven moeten erop kunnen vertrouwen dat de rijksoverheid betrouwbaar zijn taken uitvoert en zorgvuldig omgaat met hun gegevens. Door continu te werken aan de versterking van onze digitale weerbaarheid, borgen we dat (basis)informatie onder alle omstandigheden beschikbaar is, correct en volledig is en alleen toegankelijk voor de juiste personen. En als er onverhoopt iets misgaat, wordt dat snel opgemerkt en is het herstelbaar. Hierbij houden we rekening met ontwikkelingen rondom hybride werken, toepassing van cloud, digitale soevereiniteit ook in het licht van geopolitieke ontwikkelingen en de toename van digitale criminaliteit. Binnen dit thema werken we langs drie lijnen: sturen op risico's, feitelijke veiligheid en weerbare medewerkers.

Meer concreet ga ik onder andere Red-teaming zoveel als mogelijk faciliteren, zodat alle ministeries in 2022 kunnen starten met het organiseren van een Red-teaming oefening op minimaal één organisatieonderdeel. Met deze oefeningen vinden we kwetsbaarheden in de techniek, organisatie, proces en gedrag. CIO Rijk organiseert actieve kennisdeling over de uitkomsten van de Red-teaming, wat het rijksbreed leren van elkaars ervaringen verder stimuleert.
Hiermee leggen we de basis om ministeries digitaal weerbaarder te maken. Eventuele kwetsbaarheden worden door de oefening opgespoord, gedocumenteerd en geneutraliseerd voordat ze een feitelijk risico kunnen vormen. Een eerste stap op weg naar een rijksoverheid als veilige digitale partner; met cyberweerbare medewerkers en systemen en processen die aantoonbaar digitaal solide en (be)veilig(d) zijn.

Opbouwen toekomstbestendig I-vakmanschap

Met de toenemende digitalisering en aanhoudende schaarste op de arbeidsmarkt wordt het steeds belangrijker om voldoende en de juiste kennis op I in huis te hebben. En dat is precies waar ik op inzet met het thema «I-vakmanschap». Daarbij gaat het niet alleen om het ontwikkelen van rijksbreed beleid om zowel jong talent als de oudere jongere te verleiden bij de overheid te komen en blijven werken (nieuwe mensen binnen halen en houden) maar ook om de kennisontwikkeling bij niet I-personeel te stimuleren (en zittende collega's waar nodig te voorzien van een «I-injectie»).
Voor de tweede doelgroep ontwikkelt RADIO – de Rijksacademie voor Digitalisering – de komende jaren extra opleidingsmateriaal zoals e-learnings, podcasts, webinars, en microlearnings om het I-bewustzijn te vergroten. En door ook maatwerk (meerdaagse opleidingen voor alle bestuurlijke niveaus van de rijksoverheid) aan te bieden voor specifieke doelgroepen stimuleert RADIO de onbewust onbekwame I-professional om een onbewust bekwame I-professional te worden. De samenwerking met de markt krijgt hierbij ook een steeds prominentere plaats: met een klankbordfunctie vanuit het bedrijfsleven, pilots voor de 1-op-1-coaching van topmanagers en bijdragen aan lopende opleidingstrajecten door wederzijdse inzet van inhoudelijk experts.

Met een zoveel als mogelijk centrale aanpak blijf ik werken aan voldoende kennis, capaciteit en de juiste mensen als randvoorwaarde voor de

gezamenlijke veranderopgave in het digitale domein; en de rijksoverheid als aantrekkelijke werkgever.

Middelen

De benodigde budgetten voor de speerpunten waar centraal aan wordt gewerkt, komen onder andere uit de eigen begroting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, gelden voor Werken aan Uitvoering, Open op Orde en de Nationale Cryptostrategie.

Meerjaren informatieplannen: tweede woensdag in november

Voor de andere thema's van de I-strategie Rijk geldt dat op rijksbreed niveau, samen met de ministeries en hun uitvoerders, ook activiteiten worden ondernomen. Zo werk ik centraal met de ministeries bijvoorbeeld aan het afronden en door ontwikkelen van ons Nationaal Detectie Netwerk (NDN)[6], strategisch rijksbeleid voor het gebruik van clouddiensten, het inrichten van toezicht op algoritmen en de verdergaande samenwerking met de markt, wetenschap en onderwijsinstellingen. Daarnaast zal elk ministerie ook haar eigen beleidsspeerpunten hebben die meer dan eens zullen raken aan speerpunten uit de I-strategie.

Afgesproken is dat ministeries binnen de prioritaire speerpunten zelf hun eigen resultaten bepalen, op voorwaarde dat deze resultaten bijdragen aan de gewenste uitkomst van het speerpunt. Hoe de ministeries dat (gaan) doen, nemen zij op in hun meerjarige informatieplannen. Deze ontvangt uw Kamer op de tweede woensdag van november via de verschillende vaste Kamercommissies. De overkoepelende rijksbrede beschouwing gaat diezelfde dag naar de vaste Kamercommissie Digitale Zaken.

Actualisatie

In de bijlage vindt u de routekaarten van de I-strategie Rijk per thema. Ze geven aan wanneer we welke resultaten bereiken, of wanneer we hiermee starten. Omdat het vaak omvangrijke trajecten zijn, lopen ze veelal door in de jaren erna. De routekaarten gaan, net als de I-strategie zelf, uit van wat we op dit moment weten. In het eerste kwartaal van elk jaar worden ze waar nodig geactualiseerd en aangevuld voor het jaar erop op basis van dan bekende behoeften uit de samenleving, technische ontwikkelingen, financiële mogelijkheden en politieke prioriteiten. Als er significante bewegingen zijn, krijgt ook de I-strategie zelf een tussentijdse update die ik zal voorleggen aan uw Kamer.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
A.C. van Huffelen

[6] In het Nationaal Detectie Netwerk (NDN) werken rijksoverheidsorganisaties zoals het NCSC, de AIVD en de MIVD samen met vitale private organisaties samen aan een veilige digitale samenleving. Het NDN richt zich op het onderling delen van dreigingsinformatie om cybersecurityrisico's en gevaren sneller waar te nemen. Hierdoor kunnen deelnemers maatregelen nemen om hun schade te voorkomen of beperken en leren ze van elkaars ervaringen.